

Les Empreses de Treball Temporal i les seves successives ramificacions

Aquest 2009, s'han celebrat els 15 anys de la legalització de les Empreses de Treball Temporal (ETT) a l'Estat espanyol. Són 15 anys de trista història pels drets dels i les treballadores i unes empreses símbol de les polítiques laborals dutes a terme pels diferents governs espanyols (tant és el color del partit de govern).

Davant d'això, des de l'Espai Jove de la Intersindical-CSC, trobem necessari recuperar què van significar aquestes empreses i com es troben actualment. No oblidem que aquest 2009, des del govern espanyol, s'han iniciat els tràmits per aixecar el vet perquè puguin actuar en sectors fins ara vedats com la construcció i l'Administració Pública, entre d'altres, així com la possibilitat de ser empreses "col·laboradores" amb el servei públic de col·locació. I a nivell principatí, la mateixa administració pública serveix d'altaveu d'aquestes empreses en els seus serveis d'intermediació laboral, per exemple a través del seu nou portal de recerca de feina "Feina Activa", que col·labora amb Randstad i gestiona ofertes de feina d'altres ETT.

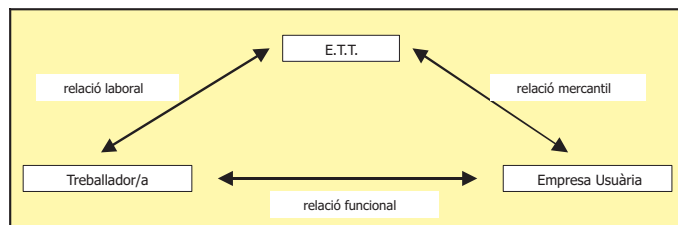
S'ha de tenir present que, durant els primers anys del segle XXI, les ETT suposadament s'havien desinflat, atès l'enorme rebuig que ocasionava a la població. Aquestes empreses havien hagut d'innovar i reinventar-se a si mateixes, creant les empreses de serveis i d'externalització, que si bé no eren pròpiament ETT, quedaven configurades sota el mateix conglomerat empresarial.

Davant d'això, hi ha unes preguntes que cal respondre: Per què ara l'Administració vol tornar a donar ales a aquestes empreses? Alguna vegada les ETT han deixat de tenir protagonisme en la intermediació laboral? I en aquest nou context, quina alternativa ens queda?

Primer, cal definir què és una ETT: l'entendem com aquella empresa l'activitat de la qual consisteix a posar a disposició d'una altra empresa, amb caràcter temporal, treballadors contractats per ella. En el treball temporal es produeix sempre una triple

relació: la que es produeix entre l'ETT i el treballador (relació laboral); la que s'estableix entre l'ETT i l'empresa usuària (relació mercantil); i l'existent entre l'empresa usuària i el propi treballador (relació funcional).

A l'Estat espanyol, es legalitzen en la reforma laboral de l'any 1994, estant el PSOE governant, amb la llei 14/1994, a partir de la qual s'aniran desenvolupant els reials decrets i convenis de referència.

Però és l'Estat espanyol l'inventor de les ETT? No, ja l'any 1933 l'Organització Internacional del Treball (O.I.T.), en el seu conveni 96, regula les agències retribuïdes de col·locació, el que ara coneixem com a ETT.

Les condicions que portaren al govern de l'Estat espanyol a legalitzar les ETT, entre d'altres mesures, va ser l'alta taxa d'atur en la qual es trobava l'Estat espanyol, 16,5%, essent capdavanter a la Unió Europea. En finalitzar el 1994, la taxa d'atur dels Països Catalans¹ sota administració espanyola es trobava entorn del 15%, quan la mitjana de la Unió Europea rondava el 10%.

La incapacitat del govern espanyol per donar resposta a l'alta taxa d'atur va fer que, enlloc d'intentar bastir una xarxa d'intermediació laboral pública eficient i exemplar, optés per la via fàcil la privatització encoberta, deixant aquest servei en mans de les ETT, les quals ja feia uns anys que anaven funcionant alegalment

Una mesura estrella, la legalització de les ETT, que, a més, buscava maquillar ràpidament les xifres de desocupació davant els seus socis de la Unió Europea, mentre anaven teixint el procés d'unió monetària. Però aquesta es va mostrar del tot

1. Dades de la Comunitat Autònoma de Catalunya, País Valencià i de les Illes Balears i Pitiüses

Les Empreses de Treball Temporal i les seves successives ramificacions

ineficaç. Mentre l'Estat va ser capaç de edulcorar-los els altres criteris de convergència establerts a Maastricht, en el tema de la desocupació només va aconseguir que no creixés al ritme anterior.

El fet de voler arreglar la problemàtica de l'atur de l'Estat espanyol innovant en la precarietat va resultar nefasta. Ja de bon principi les organitzacions sindicals, que fins llavors ho havien aplaudit tot, van restar-ne al marge.

Les primeres conseqüències van ser la creació de treballadors/res de primera i de segona, segons la procedència del mateix, on els provinents de les ETT tenien sous més baixos, menys drets i estaven totalment deseparats en les condicions de treball. Bàsicament s'havia creat una nova subclasse a la qual es podia i s'havia d'explotar encara més.

Parlem de treballadors/res de segona, ja que les condicions de treball, que no les funcions del lloc de treball, anaven marcades pels convenis d'ETT, els quals estaven fets reduint els drets dels treballadors. Tenint l'exemple més visible en el salari, el qual era inferior al que rebia un treballador contractat per la pròpia empresa.

Aquesta flagrant discriminació va comportar una gran mobilització, la qual va forçar l'Estat espanyol a elaborar la Llei 29/99, de 19 de juliol del 1999, que marcava l'equiparació de sous entre els treballadors d'ETT amb els de l'empresa usuària.

Aquesta petita victòria dels treballadors és entesa des de la patronal en general i la de les ETT en particular com un toc d'alerta, on cal donar un pas més en matèria de la precarització de les condicions de treball per tornar a deixar-ho tot igual.

L'equiparació de salaris podria haver estat el primer pas cap a una victòria completa a les ETT, però aquest fet només va suposar una petita trava, superada amb la vista grossa dels sindicats majoritaris espanyols.

"L'enginy" empresarial va portar a permetre l'atribució de noves categories de treball, amb unes condicions inferiors al que anteriorment corresponien, però amb les mateixes funcions. Categories que són les que tenen tots els que provenen de les ETT.

La vista grossa dels sindicats espanyols la trobem amb què accepten aquesta atribució de

subcategoria de lloc de treball en els convenis col·lectius, a canvi d'unes aparents millores per als treballadors i les treballadores fixes. Per entendre-ho, cal recordar que, malgrat que els treballadors d'ETT són dels més desprotegits, no compten en les eleccions sindicals de l'empresa usuària, situació que porta a no ser interessants per les centrals sindicals espanyoles.

Però, tot i aquesta solució, calia tornar a explorar en el camp de la precarietat per retrobar les condicions de màxima desprotecció de les ETT. Aquí trobem l'especialització de les empreses de serveis / d'externalització ("outsourcing").

Això tornava a crear un triangle, una mica més complex, dins la relació del treball del treballador i l'empresa on realitzar la feina:

Si bé l'objectiu és el mateix, el canvi és que els treballadors no tenen una relació funcional directa, si més no aparentment, amb l'empresa usuària, teòricament ja no són cedits per a què treballin a les ordres d'aquesta empresa. Per tant, es troben sota les condicions de treball de l'empresa amb la qual tenen relació laboral.

En què millora la precarietat aquesta nova fórmula? En primer lloc, en què les plantilles d'aquestes empreses d'externalització parteixen d'unes condicions laborals inferiors, sense possibilitats de disposar de representació dels treballadors per marcar unes mínimes condicions de treball, a part d'estar segregats fent feines en diverses empreses, un alt índex de rotació de la plantilla, etc.

També tenim que la representació sindical de l'empresa usuària no té possibilitat de defensar aquests treballadors, ni d'avaluar els riscos laborals del lloc de treball, etc. quan en l'anterior cas sí. Així, queden totalment deseparats d'una defensa dels seus mínims drets.

Però, tot i això, aquestes empreses no han pogut arribar als nivells de les ETT que, tot i deixar d'estar a primera línia d'actualitat, han seguit el seu camí.

D'aquesta manera, segons dades de l'INE², entre els mesos de gener i agost del 2009, entre Catalunya (117 ETT³), País Valencià (88 ETT) i Illes Balears i Pitiüses (16 ETT) reunien un total de 221 ETT, que corresponen al 30% del total de l'Estat espanyol. Això només suposa una reducció, respecte el 1999, d'un 6%. Igualment, els contractes de posada en

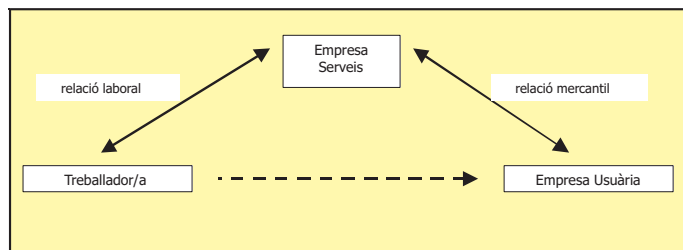
2. INE (Instituto Nacional de Estadística): Institut Espanyol d'Estadística

3. Empreses de treball temporal segons comunitat autònoma d'ubicació dels seus centres de treball

Les Empreses de Treball Temporal i les seves successives ramificacions

disposició, pel mateix període, realitzats als Països Catalans sota administració espanyola, són el 31% del total de l'Estat espanyol.

Aquest fet es pot entendre amb la idea que les ETT s'han convertit de facto (i per voluntat de l'Administració Pública) en la principal xarxa d'intermediació laboral i aquest rol fa que sigui un dels mecanismes necessaris per trobar una feina.

Les col·locacions de nous treballadors i treballadores que passen pels serveis públics d'ocupació sols representen un 0,5% del total a Catalunya, un 1% al País Valencià i un 1,1% a les Illes Balears i Pitiüses, dades totes elles inferiors al 2,3% que presenta la mitjana estatal espanyola. Les ETT, en contraposició al paper dels serveis públics d'ocupació, presenten xifres que oscil·len al voltant del 15%.

Aquestes xifres demostren la poca eficiència dels serveis públics d'ocupació, i més quan haurien de ser peces clau en la lluita contra la desocupació, especialment en temps de crisi.

Ara, es tornen a repetir les línies seguides l'any 1994, davant d'una alta taxa d'atur: en el tercer trimestre del 2009, teníem una taxa d'atur d'un 18%⁴, un 3% superior a la del 1994, i amb un servei de col·locació públic ineficaç se segueix apostant per les Empreses de Treball Temporal.

El resultat d'aquestes mesures és estar encara pitjor que fa 15 anys, ja que l'efecte que ha tingut la legalització de les ETT al llarg d'aquest temps no ha estat la creació de llocs de treballs, sinó la seva destrucció, la incorporació de la temporalitat al primer ordre de la precarietat a l'Estat espanyol, la condemna dels i les treballadores a una permanent inestabilitat laboral, hipotecar la vida dels milers de treballadors que passen per les ETT, etc. I, a partir d'aquí, cal sumar les aberracions dutes a terme en aquests anys.

Davant d'això, només ens queda recuperar les mobilitzacions contra les ETT, però aquest cop també contra aquells que n'han legitimat la seva existència (per acció o omissió): l'Administració Pública.

Per això, l'Espai Jove de la Intersindical-CSC apostem, per un costat, per **la nacionalització de les ETT**:

Per què la nacionalització de les Empreses de Treball Temporal?

* Perquè el que ens havien venut com les empreses que podrien aconseguir acostar-nos a la plena ocupació només són empreses que s'han enriquit a mesura que han anat precaritzant el món del treball, contribuint a fer de l'Estat espanyol l'estat de la Unió Europea amb més temporalitat.

* Perquè entenem que no podem esperar a tenir una xarxa pública d'ocupació i intermediació laboral adequada a les necessitats de la població a curt termini. Així, ens hem d'aprofitar de la xarxa d'oficines d'Empreses de Treball Temporal que existeixen pel territori, ja que creiem que el benefici del conjunt de la població ha d'estar per sobre del d'unes poques empreses.

* Perquè un moment com l'actual és l'idoni per plantejar el paper d'aquest tipus d'empresa, les quals no haurien de tenir cabuda en una societat que aspira a un mínim de benestar social.

* Per la necessitat de desenvolupar unes mínimes garanties en les ofertes de treball temporal, establint clarament les fronteres d'allò temporal amb allò il·legal.

Per l'altre, **la creació d'una veritable xarxa d'intermediació laboral pública i catalana**, que sigui una eina útil per a la recerca de feina. Un exemple de servei de qualitat. Un servei de proximitat capaç de trobar les feines més adequades a les capacitats dels demandants. Una eina de control a les feines precàries.

Al cap i a la fi, un servei que estigui al servei i sigui per totes aquelles persones que volen un lloc de treball.

I això s'ha de dur a terme des d'avui, sense deixar passar més temps, perquè d'aquí uns altres 15 anys les Empreses de Treball Temporal siguin un trist record en la nostra memòria.

4. Dades de la Comunitat Autònoma de Catalunya, País Valencià i les Illes Balears i Pitiüses